

Odhad věku živé zvěře

Ing. Zdeněk Vala, Ph.D.

- Posláním člověka od pravěku bylo a zůstává lovit, ne vraždit. Jen volové si to pletou!
(Jan Werich)

- Věk u zvěře: 1) biologický
2) průměrný
3) kulminační
- Dospělost: 1) pohlavní
2) chovatelská
3) tělesná
4) psychická
- Věk u živé zvěře: komplexní pohled

Vodítka

- místo
- denní doba
- chování zvěře
- vnitrodruhové a sociální vztahy
- celkový vzhled jedince (tělesná stavba, zbarvení, přebarvování, tvar hlavy, krku, běhů, trupu, trofej, vytloukání, vstup do říje, hlas, trus, stopa)

Odhad věku pernaté zvěře

■ zbarvení peří

- 1) kachny, bažant, koroptev přepeřují do šatu dospělých koncem 1. roku
- 2) tetřev, tetřívka, jestřáb, motáci 3. rokem
- 3) orli v 5. až 6. roce

Obecně:

- v šatě mladého jedince se liší tvar ocasních per (kachna) – tupé zakončení, u dospělých ostré zakončení
- změna velikosti klínu (tatrče), změna tvaru per a jejich tvaru a uspořádání

Odhad věku pernaté zvěře

- prodlužuje se délka a šířka per i jejich zakončení
- ostře špičaté zakončení na letkách se s postupujícím věkem zaobluje
- změny v kresbě a zbarvení peří především na hrudi a na spodní straně těla včetně per v rýdováku (husy, dravci)
- změny na stojáčcích (u bažantů prodlužování ostruhy, u koroptví změna barvy do šeda)
- rozlišení na základě hmotnosti

- 1) husy do třech let světle šedá spodina těla, později příčné tmavě hnědé skvrny
- 2) bažant přepeřuje v 1. roce na podzim, do tří let se zvětšuje délka klínu
- 3) tetřev přepeřuje postupně tři roky, prodlužují se pera tvořící bradu a s věkem se prodlužuje délka a šířka per tatrče
- 4) tetřívka do tří let se okrajová tatrční pera prodlužují a konce se zatačejí do srpků; stářím dostává hrud' a krk intenzivnější kovově modré zbarvení a zdá se být mohutnější
- 5) krocanu se do tří let prodlužují tatrční pera (v 1. roce nejdelší uprostřed 1/3 per, pak znatelný schodovitý přechod na okrajové 2/3, růst ukončen ve 4.-5. roce; štětka se zvětšuje do 5-6 let)
- 6) jestřáb ve 2. roce se mění podélné hnědé čárkování na hrudi v příčné vlnkování
- 7) orel v mládí světlý rýdovák s hnědým koncem a v 5-6 letech celý ztmavne

Odhad věku srstnaté zvěře

- Tvar a zbarvení hlavy
- Krk
- Linie hřbetu
- Tvar běhů
- Celkový tvar těla
- Přebarvování
- Vývoj parůžků, parohů a toulců
- Chování zvěře

Zbarvení a tvar hlavy

- Pestřejší zbarvení srnců.
- Jednoletý (úzká hlava s dětským výrazem, tmavě zbarvená, většinou bez dalších příměsí barev, velká okrouhlá světla).
- Dvouletý (po stranách začíná vynikat rezavá barva, za větrníkem se objevuje bílá skvrna).
- Tří-čtyřletý (kratší, robustnější hlava, rozšíření bílé skvrny, kontrastnější zbarvení).
- Po 5. roce (zkracuje se hlava, zbarvení šedne a tmavne, světla částečně přivřená).
- U jelenů postupuje šed' směrem ke světlům a čelo starších jelenů se kadeří.
- U muflonů se stářím rozšiřuje šedobílá plocha za větrníkem.
- U kňourů, jelenů, daňků, kamzíků se stářím hlava kratší klínovitá a u samičí zvěře se protahuje a zeštíhluje.

Krk

- Pozorujeme sílu a úhel, svírající s tělem, u jelenů velikost hřívky a muflonů délku rouna.
- Stářím krk sílí a postupně se sklání k zemi.
- Roční srnčí zvěř (velice štíhlý, prohnutý konkávně vzhůru), ve 3-4 letech (sílí a zdá se být kratší, nepatrné prohnutí), po 5. roce (silný, krátký, téměř vodorovný), velmi starý (slabý, vodorovný, někdy nese vysoko).

Linie hřbetu

- Mladá zvěř – mírně vyklenutá hřbetní linie s výrazným lomem v krční partii, hrbolek kohoutku není patrný.
- Zvěř středního věku – téměř rovná hřbetní linie s mírným náznakem hrbolu kohoutku, úhel mezi krkem a tělem patrný, ale postupně se ztrácí.
- Starší zvěř – záda rovná, bez lomu v krční partii, hrbol patrný.
- Přestárlá zvěř – hřbet prohnutý, výrazný hrbol, vystupují pánevní kosti jako druhý hrbol.

Tvar běhů

- Mladá zvěř – úzký trup a běhy téměř u sebe. Každým rokem se zvětšuje rozkrok.
- Starý jedinec má běhy dál od sebe a široké tělo je mezi nimi.

Celkový tvar těla

- Posuzujeme poměr mezi hrudníkem a břichem.
- Mladá zvěř – břicho vtažené a hladké tvary bez hrbolků.
- Středně stará – spouští se břišní linie, tvar těla dostatečně štíhlý, postupně dostává tělo válcovitý tvar s hlubším hrudníkem i břišní linií, začíná se objevovat hrbol v kohoutku.
- Starší zvěř – krátká postava s těžištěm na předku.
- Stará zvěř – vystupují plece, pánevní kosti, břicho níže než hrudník, redukováná svalová hmota.

Přebarvování

- Značně ovlivněno zdravotním stavem. Onemocnění může oddálit přebarvování až o měsíc. Pozdní nástup jara také oddaluje.
- Nejdříve přebarvuje zvěř roční (1/2 května až června) a starší později (staří jedinci v 1/2 června zbytky zimní srsti).
- U jelena změna barvy hřívy a běhů, muflonům se zvětšuje bílé sedlo a světlé zbarvení běhů stoupá k tělu (los).
- Při podzimním přebarvování začátkem září srnčata, kolouši, pak roční zvěř a na závěr starší a nemocné kusy (druhá 1/2 října, někdy u jelenů listopad).
- Nejprve se mění srst na bžích, hlavě a krku. Potom boky a nakonec břicho a zadní část hřbetu.

Vývoj parůžků, parohů a toulců

- Intenzita růstu parožní hmoty a vytloukání naznačují věk.
- Nejdříve vytloukají silní, středně staří jedinci, potom mladí, přestárlí a nemocní.
- Tvar a síla parohů a parůžků není určující pro věk! (částečně u srnců)

Posouzení věku holé zvěře

- Mnohem obtížnější, nejlépe při přebarvování.
- Sledujeme hřbetní linii, vzhled těla, síla a nesení krku, tvar hlavy a délku slech. (jako u zvěře samčí)

Chování zvěře

- V 1. roce zvěř dětsky důvěřivá, hravá a drží se matky.
- Ve 2. roce se osamostatňuje a je obezřetnější.
- Starší jedinci jsou velmi opatrní, nesnášenliví, samotářští, vycházejí za soumraku nebo v noci a samci velmi staří se většinou neuplatní v říji. Žijí skrytým způsobem života.

■ 8 let

■ 6 let

■ 6 let

- 6 let
- 8 let a 6 let
(odcházející)

■ 8 let

- 6 let
- 6-ti letí a 8 let
(vpravo)

■ 2 roky

■ 3 dny

■ 5 let

- 8 let
- zleva 3 roky, 5 let a dva 8-mi letí

- 5 let
- zleva 3 roky, dva 8-mi letí a dva 5-ti letí

- 5 let
- 3 dny

Použitá literatura

- Menzel Kurt, Posuzujeme věk spárkaté zvěře, Víkend, 2003
- <http://www.naturphotogallery.com>
- <http://www.krasylesa.cz>
- <http://www.fotolovy.cz>
- <http://www.tichyphoto.com>
- <http://www.chuman.cz>
- <http://www.wildlifephoto.sk>
- <http://www.worldnaturephoto.com>